

על שירתו של אליהו טסלר

מאת גיורא ליש

הקריאה ב"גבול במרחבים" של אליהו טסלר משולה להחבונות בחסות נח: התחושה הראשונה היא תחושת הצבעים העזים אפופי הלחט, האדום והקרוכים לו בספקטרום צבעי קיץ והאיל דובים כאן שירי קיץ, והקיץ מדבר בלחט הצבעים ולחט הפסוקים:

אפקים בדמדומים אבקית. מנוסע
כך קדחת פושה. במכלל בפפרדה.
זה הקיץ רעי בחפזה מנסח
פסוקים לנהלים שלנאום הפדרה.

(עמ' 17)

זו תחושת הצבע ההמחאה, אך טסלר יודע גם סוד הייחוד של צבעים וקול:

מה חרש מתדפקת האפלולית
בנחשת

הטחב נהד חובק בלי הנצל.

(עמ' 12)

תמיד תוהה המשורר על סודו הכ" מוס של הטבע, סוד הנחל-האדמה הקיץ-הלילה, ולכל דו לא פן אחד כי אם פנים לאין ספור אם גם מהות אחת לכולם, האדמה היא סמל אוניברסלי של נשוא המתגלמת באם ובאהר

א. טסלר

בה. והיא נושאת בקרבה אף את הנגידים הקיצוניים, את כל הקסריות שבמ" סכת רבת-הפנים של האהבה:

לך נשמע תחליל ומסורים הם
כלבין.

לטיפתך על הצמר אינה נשגית.
אך את המתיקה — מהרסתני

כמו בית.

כמו בכל שאהבת את סוכתה
שונאח

(עמ' 20)

דברנו על הקיץ האהוב עליו. אך הוא הופך להיות מחריר עם דריכת כוכב המלחמה (בשיר "וארשה"): "כוכב אדום ורב טוטפת לשמיה", כמו לכל קיץ גם לזה בשורת קציר ובציר:

"עוד ידרך תירוש מכרם שנקצר
וצפרים פורחות תגעשנה

בממלכת"

(עמ' 48)

אך לא לנו הוא:

עוללי עמי לא יקרמו בשר
ולא יבואו אל תלקם."

ובגלגל ההיסטורי עולה בשירת זו כוכב אחר, הוא כוכב שדרך בגלגל איר, כוכב של חרות, אות ומזפת להולדת עם:

"כי באלף דור אולי אף תפעם
עקרי תינו נוסדים

על אמונה, משא וטעם
בבאותו מסע מאור קשרים."

וגיתן הטעם לנצח ירושלים מול רומי וצמחונה, נושא ישן לובש אקטואליות שירית של תקומתנו, וזאת בחוקף של תמונות-ויזיות היסטוריות ובמקצב ריגמי עז.

בשפע זה של שירתנו היום כמעט אין לתבין את טסלר. ולא בגלל קושי אובייקטיבי שבדרכי ההבעה שלו. אין בשיריו אותו מזוכים ושנאה עצמית המשמשים תו סתרי לשירה הצעירית. בנגיד לשירה החדישה, הנטולה בדרך כלל גון לאומי, טסלר הוא משורר ישראלי בכל גימי נפשו ומאדנו. שיריו — אסקפלרית לנוף הישראלי על חליפותיו, המנוחות וצ"לילו וכן אסקפלרית פיוטית לגורל העם בחתפוכות ההיסטוריה שלו.

הצורה בשירה זו אופיינית לשורת המשוררים בני דורו: שלונסקי, אלחר" מן. לאה גולדברג ועזרא זוסמן. טסלר שומר על הויקה העמוקה אל החרות, מחדה מלא ועד לאסונג. והוא מגלה בתחום זה כשרון המצאה, לפעמים עד לוורסואזיות.

מקצביו דרובים, לצליליו גון מתכתי ואין כל רישול וריפון בשורותיו. נמשך הוא אל המבנה הסימטרי אך סימטריה זו אינה אומרת קפיאה, אדרבה, היא בנויה ניגודים עזים שבחוכן ובצורת בשירי האהבה ובמהור "בשכרון" הדברים מגיעים לשלמות אמונתית, הקבלות וניגוד יוצרים אחדות שבי הוויה החושנית בשירי האהבה.

עד כמה רגיש טסלר למלה הסדויסת, במקומה, לצליל התפכים, ולייחוד האק" (המשך בעמ' 8)

שירת טסלר

(סוף מעט' 7)

לימי מעיד השיר מן המעולים שבקור
בז:

*

אמציך. חיל וענג.
אני נחשת. את דונג.

הסופה פי נשמת
בי מטה. קך נרשמת.

אז אצק. את קולטת.
הקורן הופך רשט.

בין הד צליל לבת קשב
נאילת ואין נשר.

אאלם — את נוכטת.
ראי מועם — בי נכטת.

משתקפה צף מבצעת
דיוקני אוצר להט.

ושלמים אנו יחד
בהדנה בצל פחד.

תוך בגידות ובחשך
דונג חם תתום נחשת.

לטסלר יחודיות לשונית-פיוטית ור-
גישותו למלה ולנעימה בוררת לה
צורפים שלבאורה יש בהם זרות שב-
ריחוק אך מאחדם למינה שלמה של
מובן וצליל:

מערכים נתלש כנרת.

נאור היום גחלוני.

פישעננים עולים פנערת —

לזהט שני בחלונים.

ידיעה רבה של המשורר במקורות
סומכת את האסוציאציות שבשיריו
על מוטיבים מקראיים ואז מקבלת
כל האסוציאציה עומק שבמשמעות:

ואחר לו עצמנו עצמנו, פנוף

זו נמוגים עצמיו

הנאהבים ותנעמים —

ער ירח יקר ויחיד לקונו.

כנביע נהוא בצקלון בנמין.

עולים משירה זו החרים האופייניים
לכל בני דורו שהתחנכו על כרבי
השירה הרוסית. אך, ככל משורר
אמיתי, יודע טסלר להטביע גם
ב"כללי" את התותם האישי — אם
באורה שבשיריו ואם בתחושתו העזה
לצליל ולצבע ואם בטכניקה השירית
על הרקע הכללי של אבדן אמונה
האופיינית לשירה החדשה כמעט כר-
לסת בבדידותה גימת האמונה בטוב
העולה אצל טסלר ונחלתם את הספר:

ותנבואה שפריר מותחת!

גבהה-גבהה תשיר, אולם

מקרקעה שחקים נאמחת.

וכך הובקה נרועות עולם.

בספר קטן זה (כ-60 עמוד) שבו אסף
המשורר תוך ברירה קפדנית את
מבחר יצירתו פרי של שנים הרבה
בשלות בו, תרבות המחשבה והרגש,
שהיא גם תרבות של השירה — גבעול
האומר את שירו שלו קבל המרחבים.
ג'ורא לשם